

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»

**НА ТЕМУ: «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА ТУРЕЧЧИНИ»**

Виконавець: студент 43 групи ФМЕ

Йосунташ Каан _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Уханова Інна Олегівна _____ /

підпис

Одеса 2023

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасному світі зростає важливість міжнародних економічних відносин та співпраці між країнами. Відносини між Україною та Туреччиною відіграють важливу роль в розвитку зовнішньоекономічних відносин обох держав. Враховуючи стратегічне розташування України та Туреччини та повномасштабне військове вторгнення Росії в Україну, співпраця між ними відкриває значні перспективи для розвитку економік обох країн. Однак, процес співпраці супроводжується рядом проблем, які вимагають ґрунтовного аналізу та розробки заходів для їх подолання.

Мета дослідження полягає в аналізі проблем та перспектив розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та Туреччиною та визначенні шляхів оптимізації співпраці між двома державами.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **задавання**:

- узагальнити сутність та визначення зовнішньоекономічних процесів в сучасних умовах
- дослідити передумови розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та Туреччиною
- узагальнити методи дослідження та система показників для аналізу зовнішньоекономічних відносин
- надати характеристику України і Туреччини як суб'єктів міжнародних економічних зв'язків
- проаналізувати структуру торгівлі і інвестиційної діяльності між Україною та Туреччиною
- провести аналіз торгівельних угод між Україною та Туреччиною
- визначити проблеми, перспективи та напрямки співробітництва між Україною та Туреччиною

Об'єктом дослідження є зовнішньоекономічні відносини між Україною та Туреччиною.

Предмет дослідження охоплює проблеми та перспективи розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та Туреччиною, а також процес їх оптимізації.

Методи дослідження включають аналіз та синтез, історичний та системний підходи, порівняльний аналіз, графічний метод, SWOT-аналіз, та інші методи, що дозволяють провести комплексне дослідження проблеми.

Інформаційна база дослідження складається з офіційних даних та статистики Державної служби статистики України, Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, наукових публікацій, монографій, статей та інтернет-ресурсів, що містять інформацію про зовнішньоекономічні відносини України та Туреччини.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (51 найменування). Загальний обсяг роботи становить 69 сторінок. Основний зміст викладено на 64 сторінках. Робота містить 16 таблиць, 11 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН»** розглядаються основні поняття, теорії та методологія дослідження зовнішньоекономічних відносин. Розкриваються принципи міжнародної торгівлі, механізми прямих іноземних інвестицій та міжнародна співпраця. Аналізуються фактори, що впливають на розвиток зовнішньоекономічних відносин між країнами.

У другому розділі **«АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ТУРЕЧЧИНОЮ»** проводиться аналіз стану та динаміки зовнішньоекономічних відносин між Україною та Туреччиною. Вивчаються географічна та галузева структура торгівлі та інвестицій, а також досліджуються вплив політичних, економічних та соціальних чинників на співпрацю двох країн.

У третьому розділі **«ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З ТУРЕЧЧИНОЮ»** виявляються основні проблеми, які заважають розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та Туреччиною, та розглядаються можливі перспективи розвитку цих відносин. На основі проведеного аналізу пропонуються шляхи підвищення ефективності зовнішньоекономічної співпраці між країнами, а також розробляються заходи щодо створення сприятливих умов для розвитку торгівлі, інвестицій та співпраці в сфері безпеки та енергетики.

ВИСНОВКИ

Таким чином, в ході проведеного в кваліфікаційній роботі дослідження слід зробити наступні висновки.

Було визначено, що зовнішньоекономічні відносини – це система взаємовідносин між країнами у галузі міжнародної торгівлі, інвестицій, міжнародного співробітництва та інших форм економічної взаємодії. Основними передумовами розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та Туреччиною є сприятливі економічні, політичні та географічні аспекти. Важливими чинниками є взаємовигідна торгівля, інвестиційна співпраця,

енергетична безпека, спільні стратегічні інтереси, а також військово-технічна співпраця. Для аналізу зовнішньоекономічних відносин між Україною та Туреччиною було запропоновано використовувати такі методи дослідження, як аналіз статистичних даних, компаративний аналіз, кейс-стаді аналіз. Система показників включає обсяг та структуру торгівлі, обсяг інвестицій та інші ключові показники.

Туреччина має значно більший ВВП і ВВП на душу населення, вищий рівень експорту та імпорту, а також розвиненішу промисловість. Україна ж має більш великий регіональний вплив завдяки своєму геополітичному положенню, вона також має високий рівень експорту сільськогосподарської продукції та значну кількість енергетичних ресурсів.

Загалом, Україна та Туреччина мають різні характеристики та проблеми, але також є спільними можливостями та потенціалом для розвитку взаємовигідних економічних зв'язків. Для досягнення успіху у взаємодії між Україною та Туреччиною необхідно звернути увагу на зменшення політичних ризиків, підвищення рівня конкурентоспроможності та розвитку транспортної інфраструктури.

Аналіз членства України та Туреччини в міжнародних організаціях показує, що обидві країни активно співпрацюють з міжнародним співтовариством та прагнуть займати активну позицію на міжнародній арені.

Обидві країни є членами ООН, що є однією з найбільших та найвпливовіших міжнародних організацій. Також вони є членами ОЧЕС та мають сильне співробітництво в рамках цієї організації. Україна та Туреччина є членами СОТ, але Туреччина вступила до неї значно раніше та має більший досвід у співпраці з цією організацією. Україна нещодавно отримала статус кандидата на вступ у Європейський Союз, що дозволяє їй залучати інвестиції та отримувати підтримку від ЄС. Туреччина є кандидатом на членство в ЄС з 1987 року, але довгий час не може досягти прогресу у переговорах через ряд проблем, включаючи політичні та економічні питання.

Найбільш значущою статтею імпорту України з Туреччини є машини, механічні пристрої, ядерні реактори, котли та їх частини (318,02 млн. доларів), що свідчить про зростаючу потребу в цих товарах для підтримки розвитку української промисловості. Мінеральне паливо, нафтопродукти та продукти їх перегонки; бітумні речовини; мінерали (230,420 млн. доларів) також мають значний вклад у загальний обсяг імпорту з Туреччини, що свідчить про потребу в цих ресурсах для енергетичного та транспортного секторів України.

Залізо та сталь (226,23 млн. доларів) також входять до числа основних товарів імпорту з Туреччини. Їстівні фрукти та горіхи; цедра цитрусових або дині (220,250 млн. доларів) є важливою статтею імпорту для задоволення потреб населення в продуктах харчування. Транспортні засоби, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та приладдя (208,38 млн. доларів) та предмети одягу та аксесуари до одягу трикотажні (155,760 млн. доларів) також

мають значення для українського ринку. Узагалі, імпорт з Туреччини є важливим для розвитку різних галузей української економіки.

Залізо та сталь (2197 млн. доларів) є найбільш значущою статтею імпорту Туреччини з України, що свідчить про потребу в цих матеріалах для турецької промисловості. Злаки (942 млн. доларів) та насіння та плоди олійних культур; різні зерна, насіння та фрукти; промисловий або медичний (227 млн. доларів) також є важливими статтями імпорту для турецького сільського господарства та харчової промисловості. Руди, шлаки і золи (278 млн. доларів) та залишки та відходи харчової промисловості; готові корми для тварин (230 млн. доларів) також мають значення для турецької економіки. Пластмаси та вироби з них (113 млн. доларів) є менш значущою статтею імпорту, але також мають свій вклад у розвиток різних галузей промисловості Туреччини.

Аналіз зовнішньоекономічних відносин між Україною та Туреччиною дозволяє виявити ряд проблем та можливостей для співпраці в різних секторах. У даному розділі було розглянуто перспективи розвитку співпраці в рамках Угоди про вільну торгівлю, оборонного сектора, транспортної інфраструктури та енергетичної безпеки. Угода про вільну торгівлю має потенціал для підвищення обсягів торгівлі та залучення інвестицій між Україною та Туреччиною, однак її успішна реалізація залежить від усунення низки проблем, таких як тарифні й нетарифні бар'єри та нерозвиненість інфраструктури.

Співробітництво в оборонному секторі відкриває можливості для розвитку науково-технічного обміну, спільного виробництва оборонної продукції та посилення регіональної безпеки. При цьому, обидві сторони можуть виграти від взаємодії та обміну досвідом.

Щодо інфраструктурної співпраці, розвиток спільних транспортних проектів може сприяти зростанню обсягів торгівлі та створенню нових робочих місць. Важливо активізувати співпрацю у розвитку транзитних коридорів, авіаційного сектору та морських портів.

Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що зовнішньоекономічні відносини між Україною та Туреччиною мають великий потенціал для подальшого розвитку. Розвиток співпраці у таких напрямках, як вільна торгівля, оборонний сектор, транспортна інфраструктура та енергетична безпека, може стати важливим кроком на шляху до розвитку стабільних та взаємовигідних відносин між країнами, що сприятиме економічному зростанню та поліпшенню благосостояння населення обох держав.

АНОТАЦІЯ

Йосунташ К., «Проблеми та перспективи розвитку зовнішньоекономічних відносин України та Туреччини».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.05051 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою

програмою «Міжнародна економіка». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2023 р.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження зовнішньоекономічні відносини між Україною та Туреччиною.

У кваліфікаційній роботі розглядаються теоретичні аспекти зовнішньоекономічних відносин, визначаються основні проблеми та можливості співпраці між Україною та Туреччиною, а також узагальнено чинники, які впливають на розвиток двосторонньої торгівлі та співпраці у сфері інвестицій.

Проаналізовано стан та динаміку зовнішньоекономічних відносин між Україною та Туреччиною, зокрема, географічну та галузеву структуру торгівлі та інвестицій. Розглянуто вплив політичних, економічних та соціальних чинників на співпрацю двох країн та виокремлені основні проблеми, що заважають розвитку зовнішньоекономічних відносин.

Запропоновано шляхи розвитку та підвищення ефективності зовнішньоекономічної співпраці між Україною та Туреччиною на основі проведеного аналізу. Розроблено заходи щодо створення сприятливих умов для розвитку торгівлі, інвестицій та міжнародної співпраці, зокрема шляхом розширення двосторонніх угод, підтримки спільних проєктів та інфраструктурних ініціатив, підвищення конкурентоспроможності та диверсифікації експортного потенціалу обох країн

Ключові слова: зовнішньоекономічні відносини, Україна, Туреччина, міжнародна торгівля, прямі іноземні інвестиції, міжнародна співпраця, конкурентоспроможність, диверсифікація експорту, двосторонні угоди, зона вільної торгівлі.

ANNOTATION

Yosuntas K., "Problems and Prospects of Developing Foreign Economic Relations between Ukraine and Turkey".

Bachelor's thesis for the degree of Bachelor in specialty 6.05051 "International Economic Relations" under the educational program "International Economics". - Odessa National Economic University. - Odessa, 2023.

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of the study is the problems and prospects of developing foreign economic relations between Ukraine and Turkey and the process of their optimization. The thesis examines the theoretical aspects of foreign economic relations, identifies the main problems and opportunities for cooperation between Ukraine and Turkey, and analyzes the factors affecting the development of bilateral trade and cooperation in the field of investments.

The state and dynamics of foreign economic relations between Ukraine and Turkey have been analyzed, in particular, the geographical and sectoral structure of trade and investments. The impact of political, economic, and social factors on the

cooperation of the two countries is considered, and the main problems hindering the development of foreign economic relations are identified.

Ways of development and improvement of the efficiency of foreign economic cooperation between Ukraine and Turkey are proposed based on the conducted analysis. Measures have been developed to create favorable conditions for the development of trade, investments, and international cooperation, including through the expansion of bilateral agreements, support for joint projects and infrastructure initiatives, increasing competitiveness, and diversifying the export potential of both countries.

Keywords: foreign economic relations, Ukraine, Turkey, international trade, foreign direct investments, international cooperation, competitiveness, export diversification, bilateral agreements, free trade zone.